

GELEZEN

In deze rubriek worden artikelen en boeken besproken die recent zijn uitgebracht en bij het Landelijk Kenniscentrum LVB in te zien of, als het om artikelen gaat, op te vragen.

Egberts, C. (2012). *Driehoekskunde: Samenwerken in de driehoek cliënt, familie en begeleider*. Amersfoort: Uitgeverij Agiel. ISBN: 978.90.778.34.59.6

In één van de vorige nummers van *Onderzoek & Praktijk* (Egberts, 2009) is een artikel van Chiel Egberts opgenomen over 'driehoekskunde'. In het vorig jaar verschenen boek gaat Egberts uitgebreid in op de driehoek cliënt, familie en begeleider. "Als twee honden vechten om een been gaat een derde ermee heen.", een spreekwoordelijke driehoek waarvan er vele voorbeelden zijn. Chiel Egberts voert de 'bekende en beruchte' schoonmoeder-driehoek op: de derde pikt de tweede in en dan heeft de eerste (schoonmoeder) het nakijken. In de hulpverlening is het nog vaak het geval dat de dyade cliënt-hulpverlener centraal staat. Het is volgens Egberts dan ook hoog tijd om, net als in het moderne voetbal, de driehoek te hanteren. Loyaliteit, en hier haalt Egberts Nagy aan, is immers per definitie triadisch: er is altijd een derde partij betrokken. Egberts besteedt terecht veel aandacht aan de derde partij in de hulpverlening: de familie. In het algemeen lijkt de hulpverlening een blinde vlek te hebben voor andere betrokkenen dan de cliënt. De hulpverlener zal met dit gegeven niet alleen rekening moeten houden maar deze andere betrokkenen ook actief moeten inschakelen. Dit geldt niet alleen voor de zorg aan mensen met een verstandelijke beperking, het werkterrein van Egberts, maar ook voor andere zorgsectoren (Jeugdzorg, GGZ, etc.). Maar er zijn nog meer partijen om rekening mee te houden dan alleen de ouders en hun opvoedingsvaardigheden en de familie. Zo is er de vrienden- en kennissenkring van de cliënt, de school, het werk en de dagbesteding, de clubs en verenigingen. Alle partijen spelen, in meer of mindere mate, een rol in het leven en functioneren van een cliënt. Wat dit laatste aangaat voelt de Driehoek van Egberts soms teveel als een harnas. De werkelijkheid is immers moeilijk te vangen in een model. En dit is waar het verhaal van Egberts wat lijkt te gaan schuren, vooral de posities van de drie hoeken als motto "Blijf in je hoek!" meekrijgen. Dit lijkt mij niet helpen om creatief vastlopende hulpverleningsrelaties weer vlot te trekken. Het laatste voorbeeld in het boek is wat dit aangaat illustratief: "Ik [de hulpverlener] had [cliënt] T. zo graag de ervaring gegund dat het weer goed kan komen tussen haar moeder en iemand die het in haar ogen fout had gedaan. Maar het komt niet meer goed. Een moeder met een hoog afbreekrisico. En T. breekt noodgedwongen mee." Het lijkt alsof in dit geval aan de hulpverlener ook een zeker afbreekrisico kleefde. Desondanks is het een boek dat de moeite waard is. Het ligt zo voor de hand verder te kijken dan de relatie cliënt-hulpverlener. Maar in de praktijk zie je dit niet altijd terug en dan is het goed dat er boeken als dat van Egberts geschreven worden. De niet-pedagoog moet dan wel de talloze motto's, fundamenteën en principes en termen als trilemma's en trialogen tot zich nemen en bestand zijn tegen metaforen als luchtzakken, steunberen, luchtbogen en passers. Maar Egberts voegt relativerend aan het eind van het boek een zesde motto toe: "Neem de motto's van Chiel [Egberts] niet al te serieus!" En hij memoreert emeritus hoogleraar Piet de Ruyter die van mening is dat zijn Driehoekskunde nog maar ten dele geoperationaliseerd kan worden. Wetenschappelijk onderzoek zou een zinvolle volgende stap zijn om de Driehoek verder te brengen. Het gaat immers om onderzoek én praktijk.

Literatuur

- Egberts, C. (2007). *Ouders op hún plek: Samenwerken in de driehoek cliënt, ouders en begeleider*. Utrecht: Uitgeverij Agiel.
- Egberts, C. (2009). Pubers en professionals: Autonomie in de driehoek cliënt, ouders en begeleider. *Onderzoek & Praktijk*, 7(1), 20-28.